

Druga težkoča je hrana. Uradniških menz ni, dijaških še manj. Preostala jedi no gostilna. Abonma za kosilo in večerjo je 500—700 Din. Zajutrek si mora vsak sam oskrbeti, kakor ve in zna.

Suma summarum. Za hrano in stanovanje 1000—1300 Din. Ki jih je treba vedno vnaprej plačevati. Za ostale stroške ostaja najmanj 300 Din. Seveda je

odvisna višina te vsote od službene dobe. Torej, materialno je mogoče izhajati z našo plačo v Beogradu.

Zato vrzimo vse predsodke, ki nas zadržujejo od Beograda ter se udeležimo v večjem številu razpisa za beograjsko Višjo pedagoško šolo.

Molislav Rudež.

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.

(Konec.)

Pregled.

Iz doslej rečenega izvajam sledeče trditve:

1. Ta proglas (deklaracija) o bistvu, nalogah in smeri stanovske politike ima v sebi sicer mnogo dobrega, toda še več slabega. On daje v obraz našo učiteljsko — narodopisno in narodno politično zgodovino.

2. Proglas vsebuje v svojem III. členu določbo, ki proglašuje, da morajo biti stanovske koristi vedno v skladu z narodovo koristjo, v nekaterih ostalih členih pa temu skladu nasprotuje zlasti ga onemogoča z razpolitičenjem.

3. Proglas hoče stanu koristiti, a ta svoj namen onemogoča sam s tem, da nam pod zastavo razpolitičenja jemlje iz rok najizdatnejše sredstvo — stanovsko in narodno politiko.

4. Proglas zahteva od nas politično zrelost (člen VI.) ne dovoljuje pa nam z razpolitičenjem niti načina niti sredstev si to zrelost gojiti in pomnoževati.

5. Proglas zavrača v svojem VI. členu popolno politično in duhovno ujedinenje našega stanu v mišljenju, s čimer priznava obstoj več organizacij našega stanu v državi, ki niso z nami ujedinjene, s tem nasprotuje sam sebi v II. členu, v katerem zahteva samo eno stanovsko organizacijo za celo državo.

6. Podcenjuje delo dosedanjih mnogozasluznih stanovskih organizatorjev s tem, da hoče v VII. členu prelomiti z njihovimi dosedanjimi preizkušenimi izročili (tradicijami) ter sega v tem členu v nedosegljivo višino nemožnosti, zahtevajoč take uspehe, ki presegajo v bližnji bodočnosti naše duševne in telesne (fizične) moči.

7. Globokomisleče v znanosti političnih strok izključuje v IX. členu posredno iz vodilnih mest organizacije ter izroča njeno upravo i vodstvo v politično manj večje roke. S tem členom izključuje tudi možnost, da bi se organizovan učitelj mogel potegovati za poslanski mandat v narodno skupščino oziroma se posvetiti delovanju kolega političnega društva ali političnega telesa (občine, sreza itd.).

Splošne vesti.

— Razpis služb v ljubljanski oblasti. Pravkar je izdala prosvetna uprava obširen razpis služb za šolske uravnatelje, učitelje in učiteljice, učitelje srbohr-

vaščine v sledečih okrajih: Brežice na 14 šolah, Črnomelj na 12 šolah, Kamnik na 15 šolah, Kastav na 4 šolah, Kočevje na 20 šolah, Kranj na 20 šolah, Krško na 22 šolah, Laško na 7 šolah, Litija na 14 šolah, Ljubljana okolica na 20 šolah, Lo-

mogoč za delo, če si — poštenjak.

Pa je drugače — čisto drugače!

Stoji pred zrcalo! Glej svoj obraz, pa priznati moraš samemu sebi: »Krinko nosim; poteze, ki jih kaže steklo, niso izrodek poštenosti, so le izrodek hlinavstva, zahrbtnosti.«

Vsa iskrenost, ki jo vidiš, je navidezna; tvoja odkritosrčnost navidezna; vse je le igra, zakaj le na jeziku imaš molitev, v srcu pa je kvanta... Ali pa si otrok tistega dela mase, ki kriči: »Tudi meni je lena kadrila imenitnejša stvar od vseh teh očitnih komedij.«

Kaj pa Cankar?

Pravičen sodnik ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Neizprosni in vendar dobrotljivi. Saj poreče v »Hlapcu Jerneju«: »Razorana njiva so vaša srca, naj pade seme vanjo, da bo kličilo in zorelo nekoč! Nič ne škodi, če ste veseli in razposajeni; tistega se boji ti ki mrko gleda in počasi hodi!

Pa vseeno smo ga sovražili, ga zamerjali in ga zamerjamo še danes, zakaj neprijetno je gledati karikaturu lastnega jaza; neprijetno, boleče je, čitati besede, ki si jih sam govoril in pisal, ki so verna slika tvoje notranjosti.

Marsikdo od nas bo dejal: »Bilo je in minilo je. Drugi so krivi da se je greh razpasel in vgnezdil v naši duši. Hoteli so nas take: posebejleno ponižnost so hoteli; pokorili smo se. Pa, za-

gates na 3 šolah. Novo mesto na 26 šolah, Radovljica na 13 šolah. Prošnje je vložiti pri šolskem upravitelstvu najkasneje do 20. maja 1926. Podrobnosti so razvidne iz »Uradnega lista«.

Redek spominski dan je obhajal v Kandiji tov. J. Leban 21. t. m. Ta dan je izpolnil 71. leto svojega življenja in 56-letnico, kar deluje literarno. Slučaj je nanese, da sem ga obiskal prav omenjenega dne v kandijski bolnici, kjer živi osivel naš tovariš osamel in zapuščen kot gost usmiljenih bratov. Našel sem ga pri delu za pisalno mizo in mi je povedal, da piše zdaj po naročilu Mohorjeve družbe na Gorškem in pripravila zopet nekaj prispevkov za »Zvonček«. Na vprašanje, ali se ga je kdo spomnil tega dne na ta ali oni način, je zamahnil z roko ter z bridkim usmevom rekel: »Nič, prav nič! Pričakoval sem nekaj takega, pa mi je nade so me varale...« Nato mi je na mojo prošnjo pokazal red sv. Save Potožil mi je, da neka njegova prošnja že nad dve leti leži nerešena v Beogradu. Potem mi je pravil o sramotno nizki kronski (!) pokojnini katero uživa ter poudaril: »Tako se nam godi učiteljem-penzionistom! Ob teh prejemkih ni moremo ne živeti, ne umreti!« — Naposled mi je povedal, da tov. Fr. Erjavec in Fleré pripravljata njegovo »Antologijo«.

— UČITELJSKI ZDRAVILIŠKI DOM V ROGAŠKI SLATINI. Poročilo o VI. rednem občnem zboru v 16. številki »Učit. Tovarisa« se popolnoma v toliko, da je pristopilo kot član zadrugi tudi »Litjsko učiteljsko društvo«. Pogreša se še 19 društev, ki se tem potom ponovno vabijo k pristopu. Delež znaša 250 Din, vstopnina 25 Din. Dopisi in vprašanja je pošiljati na naslov sedanjega načelnika zadruge Antona Gnusa, šolskega ravnatelja v pok. na Dolu pri Hrastniku.

— Upokojen učitelj išče hrano in stanovanje pri kakem tovarišu v mestu ali na deželi. Ponudbe s pogoji na upravo pod šifro »Upokojenec«.

— Društveni blaginiki! Zapadel je že drugi obrok članarine. Storitve svojo dolžnost napram poverjeništvu!

— Naročnike »Zvončka« opozarjamo, da se bliža letnik 1925/26. h koncu. Prispevki na dolžni naročniki pa zadnji čas le po malem prihajajo. Dasi smo vsem dolžnikom ustavili list s sedmo številko, vendar ne reagirajo na ta naš dovolj resen opomin. Ali moramo res že v vsaki številki »Učit. Tovarisa« tarnati in moledovati? Malo več reda v naše vrste, potem bo tudi gmojni efekti »Zvončka« drugačen.

— Mladinske knjižnice, ki jo izdaja v Celju prof. Holec, je pravkar izšel II. zvezek. Vsebinsko je nadaljevanje prvega in obsega dve zanimivi in živahni živalski povesti ameriškega pisatelja E. S. Thompsona. Opremljen je prav lepo in ceno — 12 Din — nizka. V sedanjih dobi, ko se za mladino tako malo piše, bo prav prišel in upati je, da najde tisti odziv, kakor ga je dobil prvi.

hvalien Bog, minul je čas in s časom smo pokonali vse pregrešnosti!

Resnično: Daleč za nami so ona nesrečna leta, ko je dolini šentilorski gospodar kruti despot a s časom nismo pokonali greha. Nasprotno! Danes boli kot kedaj potrebe je treba klicati v spomin Cankarjeve besede iz »Hlapcev«: »Kdor tiho lazi in samotno nrede... kam pač bo zlezel in kaj bo spredel?« Čital sem te »Hlapce« kmalu nato, ko so bili izdani. Še študent sem bil. Tisti študent, ki je poln idealov ki komaj čaka, da bo planil med narod in mi zaklical: »Vaš sem, sprejmite me; prišel sem k vam, da vam ozdravim bolesto hladim skelečo rano, da vas vodim, da rešim vašo kri pogube!«

Pa sem povesil glavo in se v duši razokljal; jezik na je govoril besede ki jih govori v »Hlapcih« župnik Jerman: »Isto pot boš hodil — moral boš hoditi!« Zakaj, zapisano je od vekomaj: »Da hlapec bodi hlapec in poslušen gospodarju.«

In sem se bridko nasmehnil in s strahom vzkliknil:

»Nameril si se hlapce v ljudi izpreobračati!

pot je težavna in gre v kolobaru, nikoli je ne boš premeril do konca... nihče je še ni.«

Jasno, čisto jasno sem si predstavljati bodočo tovarišijo. Videl sem Komarja, ki je poln navdušenja za vsako no-

»BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA«. Ljubljana. Poljanski nasb 10/21 pošlje vsakemu naročniku »Učit. Tovarisa« zanimiv cenik brezalkoholne. Zahtevajte ga takoj: ne bo Vam žal!

Učiteljski pevski zbor.

POZIV TOVARIŠICAM IN TOVARIŠEM!

Pevski zbor slov. učiteljstva imamo, njegova organizacija je trdno izpeljana, njegov prvi nastop je pokazal lepe zmožnosti in krepko voljo: no začrtani poti neomajno dalje!

Zrtev, ki jih zahtevajo od članov in članice priprave, so tako velike, da jih ne bodo mogli sami vsi trpeti. Samo za vožnjo plačajo ob vsakem tečaju 3000 Din; poleg tega še za hrano. Teh ogromnih stroškov ne zmorejo člani in članice, zato je sveta dolžnost nas vseh, da sodelujemo in žrtvujemo vsak po svoji moči za čast, ponos in ugled zavednega slov. učiteljstva.

Da bi olajšal breme tovarišem pevcem in tovarišicam pevkam je sprejel odbor v poslovniki tudi:

1. podporne članice učitelje, ki plačajo mesečno 1 Din, ali letno 12 Din;

2. podpornike neučitelje, ki plačajo letno najmanj 50 Din;

3. ustanovnike, ki plačajo ustanovnine enkratni znesek 500 Din.

Odbor poziva požrtvovalno slovensko učiteljstvo, da ga podpira in ne dopusti, da bi zbor moral vsled emotivnih težav zastati na svoji poti. Zato prosimo, naj pristopi vsak tovariš in tovarišica kot podpornik (mesečno 1 Din). Vsakdo pa si naj prizadeva dobiti čimveč podpornikov neučiteljev (letno 50 Din) in ustanovnikov (enkratni znesek 500 Din).

Posebno vabimo učiteljska društva, naj vsa pristopijo med ustanovnike. Nalopši zveled naj nam bo učiteljsko društvo za okraj Laško, ki je postalo v prvem tednu po koncertu naš prvi ustanovnik.

Tovariši in tovarišice! Podpirajte nas! Vračali Vam bomo naklonjenost z leno slovensko pesmijo in pomogli z njo k večji veljavi našemu stanu, pesmi sami in naši domovini. Odbor.

Prirodopisne zbirke.

(Dalie.)

Nadišča in lov v sladkih vodah.

Prej smo že dali navodila za prvi začetek, zdaj naj slede v popolnem obsegu:

Sladkovodne melhužce najdemo povsod v velikem številu. Če si želimo bogatega lova je potrebno za ta lov posebno orodje: vreči podobna mreža, prišita na izredno močan železen obroč, ki se da natakati na palico. Mreža je iz naimočnejšega stramina, ob obroču obrobljena s platnom.

V studencih s peščenim dnom zastavimo vodi pot s svojo mrežo, zadelamo vse prehode ob strani in nato nad mrežo razrežemo strugo studenca, premešavamo kamne in kamenčke v njem:

votarijo (katero mu vselej posebej vcepi pijača): videl sem ga — plašč je, se po vetru obrača. V kotu konferenčne sobe sem zagledal hvastjo, hlapca farovža: govoril sem z Minko ki je doma pol ure stala pred ogledalom in se učila pravilno izgovarjati pozdrav »Hvalien bodi Jezus Kristus« in čul sem polizane besede gospoda nadučitelja ki je ves ginenjelečial v konferenčni sobi visoko pesem, katero je memoriral vso dolgo noč, na to le zato, da na najdostopnejši način počasti vstopivšega župnika:

»Gospod župnik pozdravlja vas odkritosrčno naš učiteljski zbor. Pozdravlja zastopnika cerkve, tiste cerkve, kateri je takorekoč po naruri in v prvi vrsti izročena vzgoja naše mladine...« In pljunil sem v stran...

In zopet: razveselil me je razoran Jermanov obraz! Teh potez ni začrtalo v tvoje lice hinavstvo, zahrbtnost neiskrenost, potuhljenost! Ne! To so sledovi viharjev, boja — odkritega boja. Vzhlubil sem ta obraz in odločil sem se, da hodim njegovo pot, a zajedno sem se vprašal: Koliko jih je? Žalostno sem si odgovoril zne besnimovske besede:

»Ein Fichtenbaum steht
einsam auf kahler Höh'...«

Zakaj glej jih po vrsti: Komar, Hvastja, Minka, Genj in zlodei vidi, koliko in kaj ko so jih krstili po vrsti vse tiste hlapce.

(Dalie prihodnjič.)

LISTEK.

VACLAV DRŽAJ:

Cankar in mi.

Šesto leto teče, odkar smo ga izročili materi zemlji in vendar še živi, še govori še ima v roki svoj bič. Neizprosno biča; ozirajoč se ne na levo ne na desno. Sprejmi romar doline šentilorske, kar ti gre! Če bi zaslužil šmarno petico, dal bi jo, ker pa si slab v svoji duši, ne boš obdarovan ž njo; dal ti bom zaslužen: bič je tvoje plačilo, saj si ga spoznal že v zibel!

Spominjam se časov, ko je učiteljsvo sovražilo vse, kar je Cankarjevega. Morda je imelo razlogov?

Da imeli so jih, imamo jih še danes. In prav zato, ker so bili razlogi, ker jih imamo še danes prav zato, ker je pisal resnico:

»Namen umetnikov je bil od nekdaj, ie, ter ostane, da naturi takorekoč ogledalo drži: kaže čednosti, nié prave črte, sramoti nié pravo obličje, stoletju in telesu časa odtis nje prave podobe.«

Prav zato smo ga sovražili, smo zamerjali vse kar je bilo njegovega in isto delamo še danes, le v malo manjši meri.

Resnica je kruta. Zlodievo žge v duši. Tako žge, da ti skeleče rane jemljejo vso odporno silo, da postaneš ne-